

LIEPĀJAS DZĪVOJAMĀ RAJONA “ZAĻĀ BIRZE” ATTĪSTĪBA ATJAUNOTAJĀ LATVIJAS REPUBLIKĀ

Development of Liepaja residential area "Green Grove" during the independent Republic of Latvia

Silvija Ozola

Riga Technical University, Latvia

Abstract. *In Latvia, after restoration of independence on May 4, 1990, the economy was restructured. In Liepaja, without analyzing city's historical planning and not finding successful solutions for inhabitants, many factories closed down. Not getting to know with the Detailed Plan of the residential area "Green Grove", professionally developed by architect Irena Rubauska, and lobbying individual interests, specialists of "Group 93" Ltd. produced a new territorial plan for Liepaja. In 2007, Latvian in prison reform was started. The first prison was decided to build in the residential area "Green Grove". The object of research – Liepaja residential district "Green Grove". Research problem – functional and structural changes of "Green Grove" are implemented without performing the analysis of earlier urban development concepts and do not ensure harmonious development of inhabitants' living environment. The goal of research – analyze the influence of Liepaja Economic Zone and city development strategies on quality of inhabitants' living conditions in residential areas of "Green Grove". Main methods applied – this study is based on analysis of archive documents, projects, cartographic materials of urban planning, study of published literature and inspection of buildings in nature.*

Keywords: *Detailed Plan, Liepaja Economic Zone, Master Plan, residential area "Green Grove"*

Ievads

Introduction

Latvijā pēc 1990. gada 4. maijā atjaunotās neatkarības strauji saruka ražošanas attīstības tempi. Ekonomiku pārstrukturēja un daudzus uzņēmumus slēdza, bet citi samazināja ražošanas apjomu vai tika pārveidoti. Liepājā, lobējot atsevišķu uzņēmēju un firmu intereses, radikāli pārvērta pilsētelpu, kur sākās pretrunīgi vērtējams attīstības periods. Īpašumtiesību maiņa radīja funkcionālu sadrumstalotību, un, neanalizējot pilsētas vēsturisko plānojumu un nemeklējot liepājniekiem veiksmīgus risinājumus, neilgā laikā iznīcināja daudzas ražotnes: viens no lielākajiem uzņēmumiem, kuru likvidēja, bija “Liepājas Cukurfabrika”. Lielas platības pilsētā aizņēma „Liepājas Metalurģis” un „Lauma Lingerie” (LPB-1, 2008, 45).

Laikā, kad plānošanas sistēmas tiesisko pamatu – teritorijas plānojumu sastāvu, saturu, izstrādāšanu, apstiprināšanu un tiesisko statusu regulēja Ministru Kabineta 1994.g. 6.septembra noteikumi Nr. 194 „Teritoriālplānošanas noteikumi” (LPB-1, 2008, 16), tika izvērtēts Liepājas 1988. gada ģenerālplāns un Liepājas pilsētai 1996. gadā apstiprināja jaunu attīstības plānu, kur pamatoja Liepājas pilsētas kultūras mantojuma, vēsturiskā centra, raksturīgā ielu plānojuma un aleju aizsardzības nodrošināšanu, respektējot pilsētbūvniecības tradīcijas, bet 1997.g. 30. janvārī ar lēmumu Nr. 86 pieņēma “Liepājas apbūves noteikumus” (LPB-1, 2008, 20). Liepājas 1996. gada plānu raksturoja plašas, funkcionāli neizmantotas teritorijas, arī pilsētas nomalē pie 14. novembra bulvāra un no Slimnīcas ielas uz rietumiem (LPB-1, 2008, 48). Valsts prezidents Guntis Ulmanis 1997.g. 4. martā apstiprināja 17. februārī pieņemto “Liepājas speciālās ekonomiskās zonas likumu”. Liepājā no 1997.g. 1. marta izveidoja speciālo ekonomisko zonu turpmākiem divdesmit gadiem. Termiņu pagarināja līdz 2035.g. 31. decembrim, lai attīstītu tirdzniecību, rūpniecību, kuģniecību, gaisa satiksmi, starptautisku preču apmaiņu caur Latviju un veicinātu Liepājas reģiona izaugsmi, taču ar nosacījumu, ka Liepājas SEZ pārvaldes speciālo budžetu izlieto infrastruktūras attīstīšanai tikai SEZ teritorijā, kuras robeža sākas Baltijas jūras krastā pie Cietokšņa kanāla, kas robežu iezīmē līdz Alsungas ielai, kas savukārt robežu nosaka līdz dzelzceļa joslai, pa kuru tā sasniedz 14. novembra bulvāri, turpinās līdz Liepājas pilsētas robežai un sasniedz Liepājas ezera dambi. Ikvienas pilsētas sekmīgai attīstībai teritorijas lielāko daļu – apmēram 60–70% jāparedz dzīvojamai zonai, kur izvietotas dzīvojamās ēkas, administratīvi sabiedriskās, apkalpes un citas iestādes, parki, skvēri, ielas un laukumi (Buka & Volrāts, 1987, 148), taču “Liepājas speciālās ekonomiskās zonas likumā” teikts, ka Liepājas SEZ teritorijā iekļauta osta (1182 ha), industriālie uzņēmumi (543 ha), lidosta (251 ha), bijušā militārā bāze Karostā (1763 ha), kas kopā aizņem 3739 ha jeb 65% pilsētas teritorijas (LPB-1, 2008, 91), atstājot iedzīvotājiem tikai 35% teritorijas.

Pētījuma objekts – Liepājas dzīvojamais rajons “Zaļā Birze”. Pētījuma problēma – neveicot dzīvojamā rajona “Zaļā Birze” agrāk izstrādāto pilsētbūvniecisko koncepciju analīzi, dzīvojamā teritorijā īstenotās funkcionālās un strukturālās izmaiņas nenodrošina iedzīvotāju dzīvesvides harmonisku attīstību. Pētījuma mērķis – analizēt Liepājas pilsētas un Liepājas Ekonomiskās zonas attīstības stratēģiju ietekmi uz dzīvojamā rajona “Zaļā Birze” iedzīvotāju dzīvesvides kvalitāti. Galvenās metodes – pētījumam izmantoti kartogrāfiskie materiāli, arhīvu dokumenti, projekti, studēta literatūra, objekti apsekoti dabā.

Dzīvojamā rajona “Zaļā Birze” pārmaiņas Liepājas speciālās ekonomiskās zonas attīstības ietekmē

Changes in residential area “Green Grove” due to development of Liepaja Special Economic Zone

Liepājā (1. att.) dzīvojamais rajons “Zaļā Birze”, kur padomju laikā saskaņā ar detālplānojumu īstenoja pirmā un otrā mikrorajona būvniecību (2. att.), palika aiz Liepājas SEZ teritorijas robežas (3. att.), kuru iezīmē Grīzupes iela no Kapsēdes ielas līdz Liepājas pilsētas robežai, pa kuru sasniedz krustojumu ar Liepājas–Ventspils dzelzceļu, kas nosaka robežu līdz dzelzceļa atzaram uz rūpniecības zonu "Kapsēde". Dzelzceļa atzars iezīmē robežu uz līdz krustojumam ar Kapsēdes ielu, pa kuru robeža sasniedz krustojumu ar Grīzupes ielu. Pilsētas galvenā arhitekta (1997–2004) Uģa Kaugura un Liepājas SEZ teritoriju plānotājas, arhitektes Ivetas Ansones vadībā IU „Arhitekta Edgara Bērziņa birojs” pēc Kanādas firmas “Dillon Consulting Limited” pasūtījuma un attīstības koncepcijas 2001. gadā radīja Karostas dzīvojamā rajona (Bērziņš, Burkovskis, & Grīnbergs, 2001) un Karostas industriālā parka (Bērziņš & Burkovskis 2001) detālplānojumus. Liepājai 2002. gadā izstrādāja transporta perspektīvo shēmu.

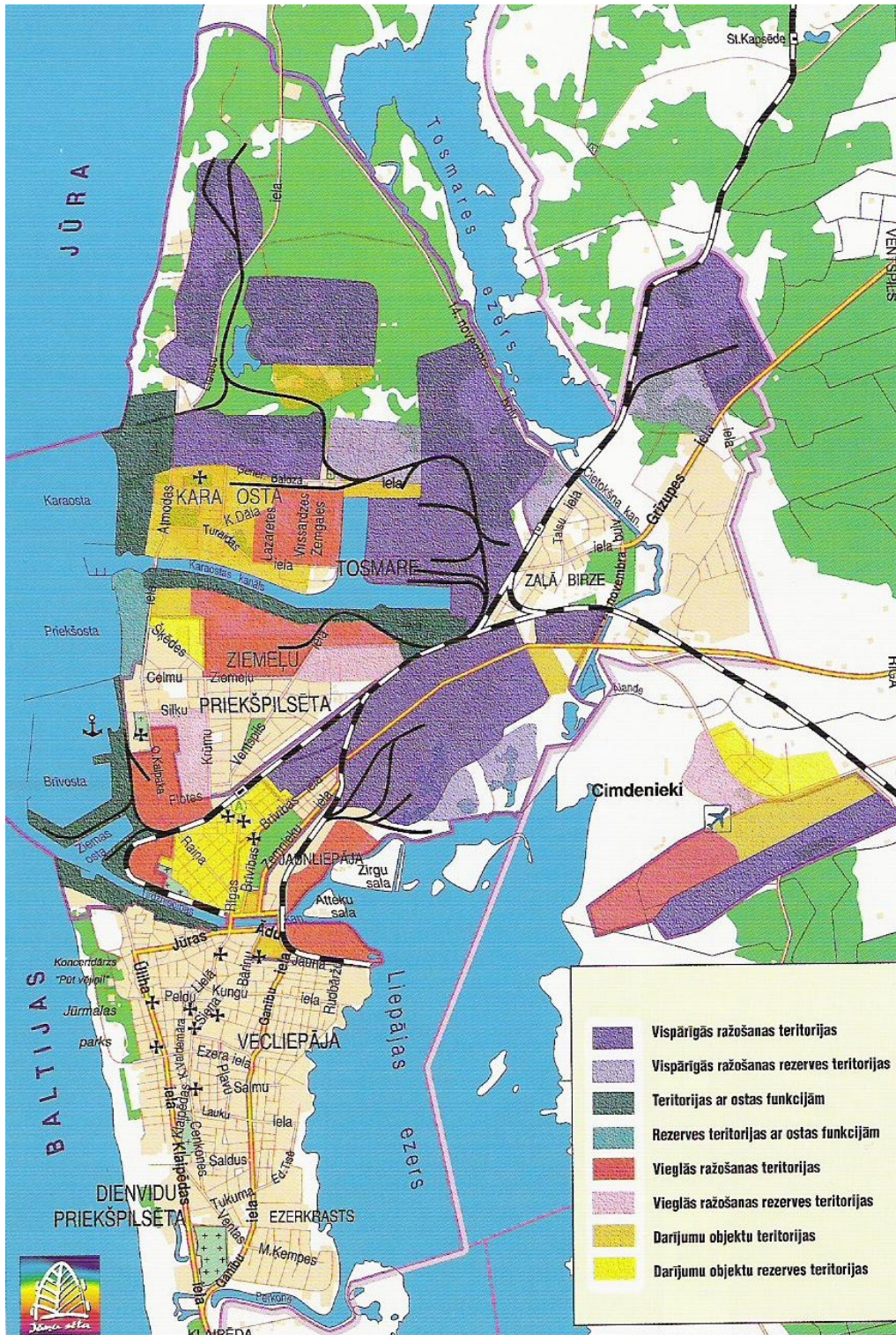
1.attēls. Liepājas tūrisma kartes fragments ar “Zaļās Birzes” un “Jaunās Pasaules” dzīvojamās apbūves teritorijām. 1990-ie gadi (JS-1)

Figure 1 Fragment of Liepaja tourism map with residential building territories of “Green Grove” and “New World”. 1990s

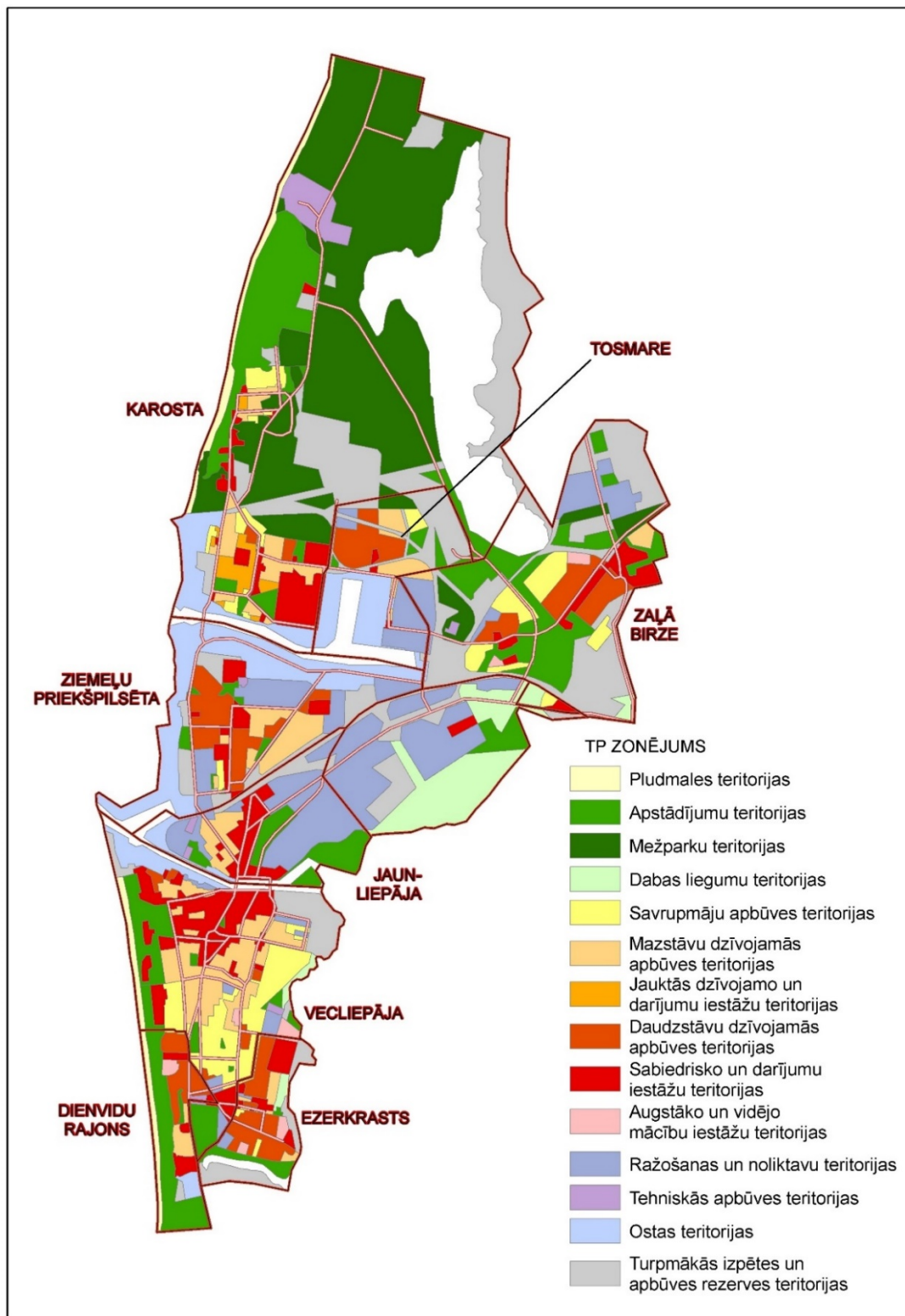

2.attēls. Liepājas satelītplāna fragments ar “Zaļās Birzes” un “Jaunās Pasaules” dzīvojamās apbūves teritorijām. 1998 (Latvijas satelītkarte)

Figure 2 Fragment of Liepaja satellite plan with residential building territories of “Green Grove” and “New World”

3.attēls. Liepājas Speciālās ekonomiskās zonas plāna fragments ar “Zaļās Birzes” un “Jaunās Pasaules” dzīvojamās apbūves teritorijām. 1999 (JS-2)
 Figure 3 Fragment of Liepaja Special Economic Zone’s plan with residential building territories of “Green Grove” and “New World”

4.attēls. SIA Grupa 93. Liepājas pilsētas attīstības plāna (1996) izvērtējuma funkcionālā shēma ar “Zaļās Birzes” un “Jaunās Pasaules” teritorijām pēc grozījumu veikšanas. 2008. gada 10. decembris (LPB-1, 2008, 40)

Figure 4 “Grupa 93” Ltd. Liepāja’s functional zoning plan with residential building territories of “Green Grove” and “New World”. December 10, 2008

Uzsāktā zemes reforma, militāro teritoriju atgūšana, tirgus ekonomikas veidošanās un procesi sabiedrībā tik strauji mainīja noteikumus, ka bija grūti radīt izsvērtu plānu ilgākam laikam (12 gadiem). Prognoze par iedzīvotāju skaita pieaugumu Liepājā, 2010. gadā sasniedzot 134 000, neatbilda īstenībai. Nebija konkrēts mērķis bijušo militāro un ražošanas teritoriju izmantošanai. Konstatēja, ka teritorijas plānojums, kas papildināts ar 42 grozījumiem, turpmāk nav izmantojams. Finansējuma piesaistei Liepājas pilsētas dome 2008. gadā pieņēma "Liepājas pilsētas attīstības stratēģiju 2008. – 2014. gadam" (LPAS) – Liepājas plānošanai nozīmīgu dokumentu, kas ietvēra pilsētas attīstības vīziju, prioritātes, un ar ekonomiku, sabiedrības labklājību un pilsētvidi saistītus uzdevumus un mērķus. Uzskatīja, ka LPAS ir veiksmīgi un profesionāli izstrādāts dokuments, lai uzlabotu, attīstītu un pilnveidotu dažādas nozares, taču konkrētas prioritātes neizvirzīja. Kopējais mērķis nebija fokusēts vienai izcilībai, bet būt „virs vidējā līmeņa” daudzās jomās (LPB-1, 2008, 4, 20). Uzdevumi tieši norādīja uz teritorijām un objektiem – pilsētai nozīmīgām vērtībām, ar kurām saistīja nākotnes ieceres un īstenojamus plānus. Pilsētai, atrodoties jaunos un neordināras attīstības meklējumos, LPAS nesniedza precīzas atbildes: tās bija jāizskaidro teritorijas plānojumā, kur uzņēmējdarbību – ražošanu, loģistiku un darījumus saistīja ar plašām neapbūvētām teritorijām ceļu tuvumā. Skraji apbūvētā nomale un mazdārziņi Grīzupes ielas apkārtnē pie pilsētas slimnīcas un PUMAC industriālā parka radīja priekšstatu, ka ostas perspektīvā pievedceļa apkārtnē izjauktā hidroloģiskā režīma dēļ būvniecībai ir slikti apstākļi. Nomaļo teritoriju attīstību neveicina daudz pievilcīgākas vietas, kas atrodas tuvu pilsētas centram. Liepājas pilsētas attīstības plāna (1996) risinājumus izvērtēja laikā, kad Latvijā izstrādāja "Telpiskās plānošanas sistēmas attīstības koncepciju", kuru pieņēma 2009.g. 14. jūlijā, tādēļ tos salīdzināja ar LPAS mērķiem un uzdevumiem (LPB-1, 2008, 15), lai veidotu saikni starp politiku un ikdienu. "Teritorijas plānošanas likums" (2002) nosaka, ka jāņem vērā pašvaldības politikas plānošanas dokumenti – attīstības stratēģija, programmas un plāni, tādēļ SIA „Grupa 93” un eksperti, pamatojoties uz līgumu ar Liepājas pilsētas Būvvaldi un sadarbojoties ar pilsētas pašvaldības speciālistiem un uzņēmumiem, 2008. gadā izvērtēja 1996.gadā apstiprinātajā "Liepājas pilsētas attīstības plānā" (LPB-1, 2008, 5) esošo un paredzēto dzīvojamo apbūvi, tirgus pieprasījumu pēc mājokļiem un attīstības teritorijām, sociālās infrastruktūras teritorijas, ražošanas (sprādziena bīstamo, rūpniecisko avāriju riska, skaņas līmeņa diskomforta zonas u. c.) objektu ietekmi uz blakus teritorijām, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, transporta risinājumus un vides aizsardzību, Liepājas SEZ attīstības plāna un Liepājas ostas zemes izmantošanas plānu sasaisti ar spēkā esošo teritorijas plānojumu un LPAS. Analizēja, vai spēkā esošais attīstības plāns veicina LPAS izvirzīto mērķu sasniegšanu, noteica vadlīnijas, izstrādāja "Liepājas pilsētas attīstības plāna (1996.g.) izvērtējumu" un funkcionālo shēmu (4. att.), sniedza rekomendācijas

jauna Liepājas pilsētas pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādei un konstatēja, ka "Liepājas pilsētas attīstības plāna (1996.g.)" sastāvs un saturs neatbilst pašreizējā teritorijas plānojuma izstrādāšanas prasībām (LPB-1, 2008, 16). Attīstības stratēģijas teritoriālo jeb telpisko ideju pauda pilsētas struktūrplāns – LPAS pielikums (LPB-1, 2008, 36), kas ietvēra ar pilsētas ilgtspējību un identitāti saistītus elementus, parādīja pilsētas telpisko struktūru, vērtības, attīstības faktoros un ieskicēja jaunā plānojuma aprises un priekšlikumus (LPB-1, 2008, 5).

Dzīvojamā rajonā "Zaļā Birze" 1969. gadā sāka iedalīt zemesgabalus daudzdzīvokļu māju celtniecībai, un pirmajā mikrorajonā izbūvēja dažas ķieģeļu ēkas, bet turpmāk izvērta blokmāju celtniecību, kuru pārtrauca pēc Latvijas Republikas atjaunošanas. Liepājā bija 1447 dzīvojamās mājas, un tika uzsākta privatizācija, kas mainīja dzīvojamā fonda īpašuma struktūru. Dzīvojamā rajonā "Zaļā Birze" ir 5% no pilsētas dzīvojamā fonda (LPB-1, 2008, 58). Uzsākot jaunā Liepājas teritoriālā plānojuma izstrādi, SIA "Grupa 93" speciālisti, neiepazīstoties ar arhitektes Irēnas Rubauskas un viņas kolēģu vērienīgajiem pilsētībūvniecības projektiem un profesionāli izstrādāto dzīvojamā rajona "Zaļā Birze" detālplānojumu, padomju laika dzīvojamo rajonu raksturoja kā necilā vietā savrupmāju apbūvē iebūvētas daudzstāvu dzīvojamās ēkas, radot neskaidru plānojuma struktūru, kur mijas savrupmāju, daudzstāvu un ražošanas ēkas un sastopami disonējoši apbūves tipi. Pavirši plānots, pavirši būvēts, taču aktīvs dzīvojamais rajons, kur jāsakārto dzīvesvide, jāizvērtē dzelzceļš pilsētvidē, ko pasliktina Tosmarē plānotais pievedceļš (LPB-1, 2008, 33). Pilsētībūvnieciski neveiksmīgo apbūves struktūru aiz savrupmājām veido ielas frontē izvietotās daudzstāvu dzīvojamās ēkas (LPB-1, 2008, 41). Daudzdzīvokļu namu apbūve savrupmāju tuvumā raksturota kā haotiska, ar grūti saprotamu plānojumu un bez piebraucamajiem ceļiem, publiskas ārtelpas un sabiedriskiem apstādījumiem. Aspazijas birzes nekoptajā teritorijā trūkst pastaigu takas un atpūtas vietas. Namu pagalmos saglabājies padomju laika labiekārtojums ar bērnu rotaļu laukumiem neatbilst mūsdienu drošības un kvalitātes standartiem (LPB-2, 2012, 52–53).

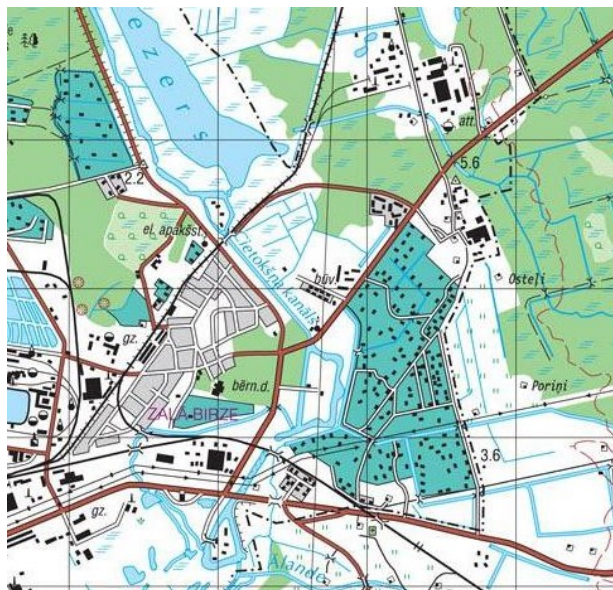
Pēdējo piecpadsmit gadu strukturālās izmaiņas atspoguļojas arī Liepājas teritorijas izmantošanā un apbūvē: radikāli mainījusies ekonomiskā vide, sarukuši padomju laikā forsētās industriālās attīstības tempi, likvidēti vairāki lieli uzņēmumi. Liepājā vairs nav militāra osta, un ir mainījusies padomju laikā slēgto militāro teritoriju izmantošana. Jaunu privātmāju apbūves teritoriju nav daudz: lielākas platības ir pilsētas ziemeļdaļā un Tosmares ezera dienvidkrastā – Kārklū ielas galā un uz austrumiem, kā arī pie Grīzupes ielas. Sabiedrisko un darījumu iestāžu teritorijās pie Grīzupes ielas plānotā pakalpojumu centra attīstības potenciāls pilsētas kontekstā ir ierobežots (LPB-1, 2008, 45).

Dzīvojamā rajona "Zaļā Birze" teritorijas attīstības vīzija 21. gadsimtā *The vision of the residential area "Green Grove" development in the 21st century*

Arhitektes Irēnas Rubauskas iecere, kas ietverta "Zaļās Birzes" dzīvojamā rajona detālplānojumā, nav īstenota, un arhitektoniski telpisko kompozīciju vairs nerisina (Ozola, 2018, 510–513). Liepājas pilsētas Būvvalde noslēdza līgumu ar SIA „Grupa 93”, un, pamatojoties uz Liepājas domes 2009.g. 14. maija lēmumu Nr. 195 „Par pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu” un Liepājas pilsētas domes 2009.g. 11. jūnijā (lēmums Nr. 236) apstiprināto Darba uzdevumu, kā arī ņemot vērā LR normatīvos aktus, Nacionāla līmeņa, Kurzemes plānošanas reģiona un Liepājas pilsētas plānošanas dokumentus, institūciju nosacījumus plānojuma izstrādei, SIA „Grupa 93” speciālisti Sarmīte Lesiņa, Lolita Čāče, Ronalds Krūmiņš, Viesturs Laiviņš, Marita Nikmane, Lāsma Lediņa, Anita Beikule, Jurijs Kondratenko, Neils Balgalis, piedaloties piesaistīto ekspertu komandai (Jānis Lejnieks, Elmārs Daniševskis, Lelde Eņģele, Lionel Fanshawe (*Terra Firma Consultancy*), Sandra Ikauniece), kas strādāja ciešā sadarbībā ar Liepājas pilsētas Būvvaldes speciālistiem Arvīdu Vitālu, Ivetu Ansoni, Daci Volksoni, Līgu Ločmeli, Līgu Beilu, Guntu Šnipki, Ilzi Bernāti, Induli Kalnu, Daci Arāju, Attīstības pārvaldes pārstāvjiem Ingūnu Tomsoni, Vilni Vitkovski un pašvaldības Darba grupu izpilddirektora Edgara Rāta vadībā, no 2010.g. maija līdz 2011.g. nogalei sagatavoja galīgajā redakcijā Liepājas pašvaldības nozīmīgāko plānošanas instrumentu pilsētas teritorijas izmantošanai un turpmākai attīstībai “Liepājas pilsētas teritorijas plānojumu” (LPB-3, 2012) un “Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus” (LPB-4, 2012). Arhitekti Sergejs Ņikiforovs, Uģis Kaugurs, Gundars Vīksna, Andris Kokins, Edgars Bērziņš, Egons Bērziņš, Uldis Pīlēns, Ausma Skujiņa un Silvis Grīnbergs izteica viedokļus, kas rosināja meklēt skaidri formulētus risinājumus. Plānojuma informatīvajā daļā iekļāva tematiskās kartes, kartoshēmas un divās daļās strukturētu paskaidrojuma rakstu: „Pašreizējās situācijas raksturojums” (LPB-2) ietver informāciju par esošo situāciju un attīstības priekšnoteikumus, bet „Plānojuma risinājumi” (LPB-3) ietver plānojuma izstrādes pamatnostādnes, mērķus un uzdevumus, ideoloģiju, risinājumu skaidrojumu. Saistošajā daļā ietilpst „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” un kartes „Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”, „Galvenās aizsargjoslas un citi aprobežojumi”, „Aizsargājamās apbūves teritorijas” un „Maksimālais apbūves augstums aizsargājamās apbūves teritorijās”, bet sējumā „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi” iekļauta informācija par plānojuma izstrādes un sabiedriskās apspriešanu procesu. Uzskata, ka Liepājas pilsētas ekonomiskās attīstības galvenais dzinējspēks ir daudzveidīga tautsaimniecības nozaru attīstība, kuras pamatā ir ražošana un ostas darbība. Prioritāras jomas ir tranzīts, loģistika, tūrisms.

Teritorijas plānojuma galvenie uzdevumi došot iespējas attīstībai, bet nosaka ierobežojumus un prasības pilsētībūvniecisko struktūru aizsardzībai. Pilsētas ilgtspējības pamats esot tās iedzīvotāji, tāpēc vislielākā uzmanība tiksot vērsta uz kvalitatīvas dzīvesvides nodrošināšanu, ērtas, pievilcīgas, veselīgas un vitālas pilsētas attīstību. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam Liepāja definēta kā nacionālas un starptautiskas nozīmes attīstības centrs, kas nozīmīgs gaisa satiksmes un ostu attīstības jomā, konkurētspējīgs partneris Baltijas reģiona pilsētu tīklā un Latvijas attīstības centru funkcionālajā tīklā. Attiecībā uz Liepāju kā būtiskākos izaicinājumus atzīmē iespējas ārējās sasniedzamības konkurētspējas uzlabošanai, ieguldot investīcijas ostas infrastruktūrā un loģistikas pakalpojumu attīstībā, iespējas piesaistīt tūristus, izmantojot Lietuvas tuvumu (LPB-3, 2012, 5).

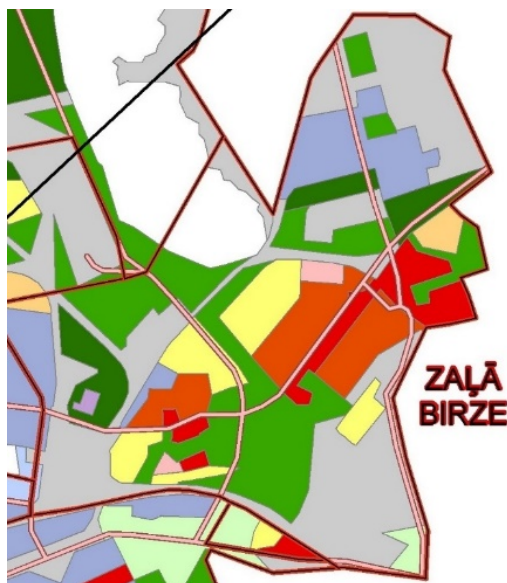
Jaunajam teritorijas plānojumam neizmantoja 2008. gada topogrāfisko uzmērījumu (5. att.), bet ņēma vērā teritorijas plānojuma grozījumus (6. att.), detālplānojumus, plānojuma izstrādei iesniegtos priekšlikumus, esošo dzīvojamo apbūvi, mājokļu pieprasījuma un piedāvājuma analīzi, iedzīvotāju skaita izmaiņu tendences un prognozes, Liepājas attīstības stratēģijā ietvertos mērķus un "Liepājas pilsētas attīstības plāna (1996) izvērtējuma" funkcionālo shēmu (7. att.). Noteica savrupmāju apbūves teritoriju (DzS) viengimenes dzīvojamām ēkām vai dvīņu jeb divām bloķētām viengimenes dzīvojamām mājām un mazstāvu dzīvojamās apbūves teritoriju (DzM) daudzdzīvokļu un rindu ēkām ar īres vai privātiem dzīvokļiem. Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritoriju (DzD) paredzēja daudzstāvu daudzdzīvokļu mājām ar īres vai privātiem dzīvokļiem (LPB-5, 2011, 60). Personu apvienība E. R. A. dzīvojamās apbūves teritoriju "Liepājas Speciālās ekonomiskās zonas attīstības plānā 2018.–2035. gadam" skaidro ļoti prasti: tā esot teritorija, kur dominē daudzstāvu un mazstāvu daudzdzīvokļu māju apbūve, un savrupmāju apbūve, lai nodrošinātu mājokļu funkciju ar atbilstošu infrastruktūru (Liepājas Speciālās, 2017, 91).

5.attēls. Liepājas topogrāfiskās kartes fragments ar dzīvojamā rajona “Zaļās Birzes” un “Jaunās Pasaules” teritorijām. 2008 (Latvijas Republikas)
Figure 5 Fragment of Liepāja topographic map with territories of residential areas “Green Grove” and “New World”

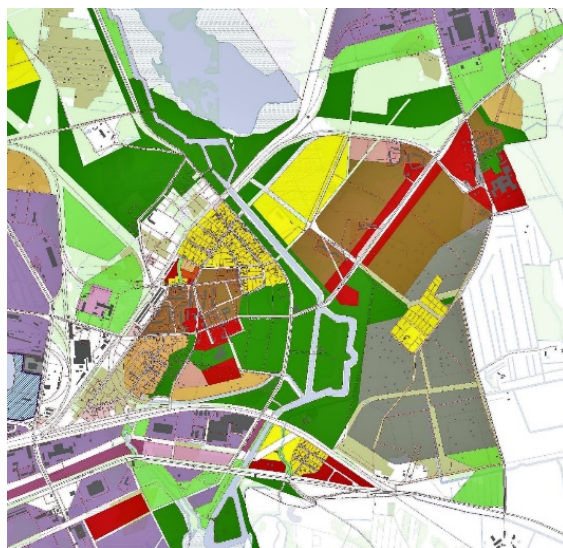

6.attēls. Niedole Ija. Liepājas teritoriālā plānojuma grozījumu projekta fragments ar dzīvojamā rajona “Zaļā Birze” un “Jaunā Pasaule” teritorijām. 2008. gada decembris (LPB-7)
Figure 6 Niedole Ija. Fragment of Liepāja topographic map with territories of residential areas “Green Grove” and “New World” after amendments have been made. 2008

7.attēls. SIA Grupa 93. Fragments no Liepājas pilsētas attīstības plāna (1996) izvērtējuma funkcionālās shēmas pēc grozījumu veikšanas dzīvojamā rajona “Zaļā Birze” un “Jaunā Pasaule” teritorijās. 2008. gada 10. decembris (LPB-1, 2008, 40)

Figure 7 “Grupa 93” Ltd. Fragment of Liepaja topographic map with territories of residential areas “Green Grove” and “New World”. December 10, 2008

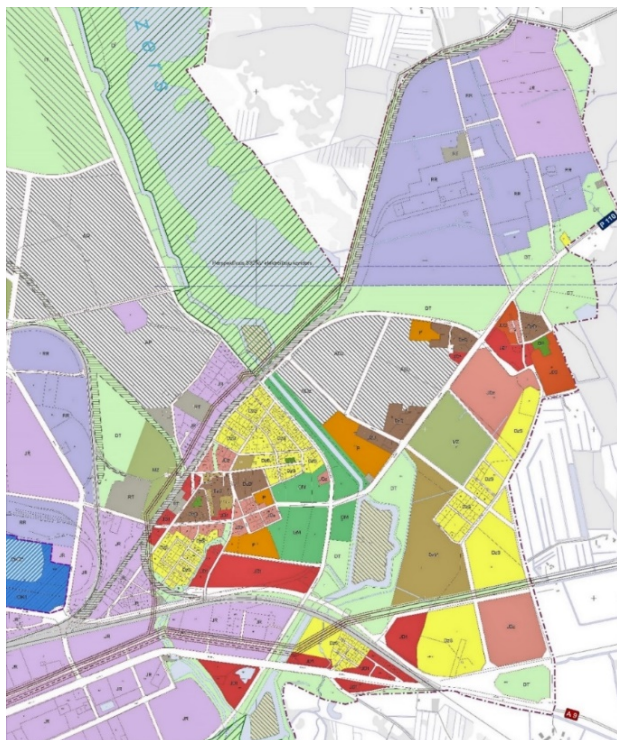

8.attēls. SIA Grupa 93. Spēkā esošā Liepājas zemes lietojuma plāna fragments ar dzīvojamo rajonu “Zaļā Birze” un “Jaunā Pasaule” teritorijām. 2010–2022 (LPB-8)

Figure 8 “Grupa 93” Ltd. Fragment of valid exploitation plan of Liepaja land with residential areas “Green Grove” and “New World”

SIA „Grupa 93” izstrādāja Liepājas zemes lietojuma plānu (8. att.), un to izmantoja “Liepājas teritoriju plānotās (atļautās) izmantošanas plāna” (9. att.) izveidei, lai precizētu teritoriju izmantošanu: turpmākās izpētes un apbūves

teritorijas no Kapsēdes ielas uz austrumiem (7. att.) un ražošanas un noliktavu teritorijas Kapsēdes ielas abās pusēs noteica kā ražošanas un noliktavu apbūves teritoriju (RR), bet purvaino apvidu no Grīzupes ielas uz ziemeļiem Liepājas–Ventspils dzelzceļa rietumpusē un Ploču, Sūkņu un Kuldīgas ielu apkaimē paredzēja jaukta darījumu apbūvei ar ražošanas funkciju (JR). Mazdārziņu teritorijas starp Slimnīcas un Grīzupes ielām iecerēja izmantot mazstāvu dzīvojamai (DzM) un savrupmāju apbūvei (DzS) (9. att.).

9.attēls. SIA Grupa 93. Liepājas pilsētas Būvvaldes vadītāja Agrita Kulvanovska, Plānošanas daļas vadītājs Arvīds Vitāls, Liepājas pilsētas teritorijas plānojuma izstrādes vadītāja Sarmīte Lesiņa, kartogrāfs Viesturs Laiviņš. “Liepājas teritoriju plānotās (atļautās) izmantošanas plāna” fragments ar dzīvojamā rajona “Zaļā Birze” un “Jaunā Pasaule” teritorijām. 2012 (LPB-6)

Figure 9 “Grupa 93” Ltd. Head of Liepāja City Building Board Agrita Kulvanovska, Head of Planning Department Arvīds Vitāls, Manager of Liepāja City Territorial Planning Development Sarmīte Lesiņa, cartographer Viesturs Laiviņš. Fragment of planned (allowed) exploitation plan with residential areas “Green Grove” and “New World”. 2012

Aspazijas birzi (7. att.) Grīzupes ielas abās pusēs pārvērtīšot par mežparku (DM) (9. att.), bet apstādījumu teritorija uz austrumiem no slimnīcas (7. att.) un mežparku teritorijas no slimnīcas un Grīzupes ielas uz ziemeļiem, Cukura un Grīzupes ielu krustojuma apkaimē (7. att.), kā arī mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija no slimnīcas uz ziemeļiem Grīzupes ielas dienvidpusē kļūs par dabas teritoriju (DT) (9. att.). Dabas lieguma teritorija no “Jaunās Pasaules” apbūves uz

rietumiem kļūs par savrupmāju apbūves teritoriju (DzS) (9. att.), kāda būs arī “Jaunā Pasaule”, teritorija uz ziemeļiem no Aspazijas birzes 14. novembra bulvāra un Liepājas–Ventspils dzelzceļa krustojuma dienvidpusē, kā arī uz dienvidiem no Liepājas–Rīgas dzelzceļa un uz dienvidiem no slimnīcas (9. att.).

Dzīvojamās apbūves attīstības teritorijai (ADz) piemēroti būšot dumbrāji no 14. novembra bulvāra un cietokšņa kanāla uz austrumiem, kā arī Ploču ielas apkaime no Grīzupes ielas uz dienvidiem Aspazijas birzī rietumpusē (9. att.). Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritoriju iecerēja izveidot dzīvojamā rajona “Zaļā Birze” pirmajā mikrorajonā un no Cietokšņa kanāla uz austrumiem Grīzupes ielas abās pusēs (7. att.), taču dienvidpusē pārvērtīs par jaukta darījumu apbūves teritoriju ar dzīvojamo funkciju (JDz) un mazdārziņiem (Mz), bet ziemeļpusē tā kļūs par dzīvojamās apbūves attīstības teritoriju (ADz) un daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritoriju (DzD) (9. att.). Vidējās mācību iestādes vietā pie Aisteres ielas būs sabiedriskā iestāde (P) (9. att.), taču sabiedrisko un darījumu iestāžu teritorija pirmajā mikrorajonā Grīzupes ielas ziemeļu un dienvidu pusē kļūs par jaukta darījumu apbūves teritoriju ar dzīvojamo funkciju (9. att.). No Cietokšņa kanāla uz austrumiem Grīzupes ielas dienvidaustrumu pusē paredzēta dzīvojamā apbūve (9. att.).

10.attēls. Liepājas kartes fragments ar dzīvojamā rajona “Zaļā Birze” un “Jaunā Pasaule” teritorijām. 2012 (Lielais, 2012, 253)

Figure 10 Fragment of Liepaja map with territories of residential areas “Green Grove” and “New World”. 2012

Liepājas teritorijas plānojumā lielākā daļa applūstošo teritoriju (395,3 ha) atrodas ārpus LSEZ robežām, bet tikai ļoti neliela daļa aizņem LSEZ un atrodas ārpus ostas un industriālajām teritorijām. Applūstošās teritorijas redzamas Lielā Latvijas atlanta kartē, kuru papildina reljefu raksturojoša informācija (Lielais, 2012, 253) (10. att.). Liepājas ezera piekrastē (98,1 ha) un Tosmares ezera piekrastē (297,2 ha) regulārā applūduma robežas nosaka vējuzplūdu ietekme no jūras, pavasara pali un ilgstošas lietavas (LSEZ, 2017, 31).

11.attēls. *Veloceliņš Grīzupes ielā. 2019. gada 3. februāris (Silvijas Ozolas foto)*
Figure 11 Bicycle path on Grīzupes Street. February 3, 2019

Liepājas zemes lietojuma plānā, izmantojot “Liepājas pilsētas attīstības plāna (1996.g.) izvērtējuma” funkcionālo shēmu (LPB-1), kur nav uzrādīts Cietokšņa kanāls, bet krāsu laukumiem nav izmantots topogrāfiskais uzmērījums (5. att.) ar reljefa un dabas elementu apzīmējumiem, SIA “Grupa 93” nesniedz priekšstatu par kvalitatīvas telpiskās vides veidošanu. Radikāli un brīvi mainot teritoriju atļauto lietošanu, nav iespējams radīt kvalitatīvu dzīvesvidi. Liepājas teritoriālajā plānojumā, iezīmējot Cietokšņa kanāla aprises, vismaz aptuveni ir iespējams salīdzināt dzīvojamā rajona “Zaļās Birze” dažāda laikmeta kartes.

Latvijas Republikas simtgadi sagaidot, tika labiekārtota Grīzupes iela un līdz Liepājas Reģionālajai slimnīcai izveidoja veloceliņu (11. att.).

Liepājas jaunā cietuma būvniecības iecere ***The construction of the new prison in Liepāja***

Latvijā 2007. gadā sāka izstrādāt ieslodzījuma vietu reformas koncepciju, kas paredz jaunu cietumu būvniecību ieslodzījuma vietu infrastruktūras attīstībai,

ko valdība apstiprināja 2013. gadā (Studente, 2017). Ministru Kabinets nolēma pirmo cietumu neatkarīgajā Latvijā būvēt Liepājā, tādēļ 2013. gadā atbalstīja rīkojumu "Par valsts nekustamā īpašuma Pērkones ielā 32, Liepājā, nodošanu Liepājas pilsētas pašvaldības īpašumā un nekustamā īpašuma Alsungas ielā 29, Liepājā, pārņemšanu valsts īpašumā", lai plānotu Tiesu namu aģentūras nozīmīgākā nekustamā īpašuma projekta – cietuma būvniecību tuvu autoceļiem līdz šim neapgūtā teritorijā ar piemērotu infrastruktūru – 14. novembra bulvārī 5,6 km attālumā no Liepājas centra (Tieslietu, 2013). Vietā, kas atbilst jauno cietumu izvietojanas principiem (Hāka, 2016), būvēs cietuma kompleksu, kurā strādās vairāk nekā 400 darbinieku un ietilps nodarbinātības centrs un dzīvojamie korpusi 1200 ieslodzīto izvietojšanai, izglītības centrs garīgām un sporta nodarbībām, daudzfunkcionāla ēka ieslodzīto pieņemšanai, medicīnas daļa, pastiprināta režīma aizturēšanas telpas, sanāksmju telpa, personāla ēdnīca, palīgtelpas (Vēl, 2016). Liepājas mērs Uldis Sesks uzskata cietuma būvniecību par iespēju uzņēmējiem iesaistīties saimniecisku pakalpojumu sniegšanā, jo investīcijas būšot Liepājai ieguvums infrastruktūras sakārtošanai (Sesks, 2014). Kompleksa perimetram jāveido taisnstūri (12. att.), kuram apkārt ir drošības josla, bet tiešā tuvumā nedrīkst atrasties dzīvojamā apbūve un dzelzceļš, pa kuru transportē bīstamas kravas.

Liepājā 2014.g. 22. jūlijā Tieslietu ministrijas parlamentārais sekretārs Gaidis Bērziņš un Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšiece Ilona Spure kopā ar Liepājas domes vadību un Būvvaldes ekspertiem apskatīja jaunā Kurzemes cietuma būvniecībai rezervēto zemes gabalu Alsungas ielā 29 (13. att.) un ar pašvaldības vadību parakstīja nodomu protokolu par iespējamo sadarbību cietuma būvniecībā (Papildināts, 2014).

12.attēls. Makets cietuma būvniecībai zemesgabalā Alsungas ielā 29. 2014

(<https://i.ytimg.com/vi/SQrA7KINMY4/maxresdefault.jpg>)

Figure 12 Model for prison construction in 29 Alsunga Street

13.attēls. Liepājas pilsētas mērs Uldis Sesks, Liepājas pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieks pilsētas attīstības un sadarbības jautājumos Gunārs Ansiņš kopā ar Tieslietu ministrijas parlamentāro sekretāru Gaidi Bērziņu 2014. gada 22. jūlijā apskatīja zemesgabalu cietuma būvniecībai Alsungas ielā 29 (Andra Gertsona foto)
Figure 13 Liepāja City Council Chairman Uldis Sesks, Vice Chairman of Liepāja City Council in urban development and cooperation affairs Gunārs Ansiņš together with the Parliamentary Secretary of Ministry of Justice Gaidis Bērziņš visited in life the land envisaged for prison construction in 29 Alsunga Street on July 22, 2014

Igaunijas valsts uzņēmums „Riigi Kinnisvara AS” un Daugavpils uzņēmums SIA „REM PRO” 2015. gada 20. martā parakstīja līgumu par Liepājas cietuma projektēšanu (Jaunā, 2015), bet Tieslietu ministrija 2016.g. nogalē saņēma saskaņotu cietuma kompleksa būvprojektu, kur katrs no astoņiem korpusiem būs savā krāsā, lai personāls teritorijā vieglāk orientētos. Pastaigu laukumus izveidos uz ēku jumtiem, bet ieslodzītos izmitinās divvietīgās kamerās. Jaunajā cietumā pazemes tuneļus aizstās īsākas, labāk pārrēdzamas galerijas otrā stāva līmenī. Liepājas cietuma būvniecības starptautiskajā iepirkumā pieteikumus iesniedza divas Latvijas kompānijas – "Re & Re" un AS "UPB". Saskaņā ar likumu Liepājas cietumu klasificē kā valsts noslēpumu saturošu būvprojektu, tādēļ pretendentiem ar pieredzi un labiem finanšu rādītājiem papildus prasīja industriālās drošības sertifikātu (Jauno Liepājas cietumu, 2017). Vienīgā Latvijas firma, kas atbilda Liepājas cietuma būvniecības iepirkumā iekļautajām prasībām, bija "UPB", kam bija atbilstošs apgrozījums un spēkā esošs industriālās drošības sertifikāts (Liepājas cietumu, 2017). Būvniecību paredzēja sākt 2017. g. otrajā pusē, bet objektu nodot ekspluatācijā ne vēlāk kā četrus gadus pēc būvniecības uzsākšanas (Atlāce-Bistere, 2017). Liepājas pilsētas Būvvaldē uzskata, ka iesniegtā jaunā vērienīgā cietuma būvprojekta būvniecību neizdosies pabeigt iepriekš plānotajā termiņā (Jaunā cietuma, 2016). Jaunajam Liepājas cietumam plāno piešķirt nacionālā interešu objekta statusu (Jaunajam, 2015). Ņemot vērā, ka būvnieku

iesniegtie piedāvājumi Liepājas cietuma celtniecībai pārsniedz projektam pieejamo finansējumu, attiecīgo iepirkumu plāno pārtraukt, lai tā vietā sludinātu jaunu. Būvniecības izmaksu pieauguma dēļ piedāvājumi ir lielāki nekā projektam pieejamais finansējums (Plānots, 2017). Nepārceļot Liepājas cietuma būvniecības projektu, valdība budžeta izstrādē nonāktu lielu dilemmu priekšā (Kučinskis, 2017), bet, pagarinot jaunā cietuma būvniecības projekta īstenošanas termiņus, pastāv risks, ka ikgadējā budžeta izdevumi par ieslodzījuma vietu ēku un telpu remontiem turpinās pieaugt (Kavēšanās, 2017). Liepājas cietuma būvniecība sadārdzināsies par 50 miljoniem eiro, bet atbildīgās amatpersonas ar būvniekiem kaulēties negrib un ir nostājušās būvnieku pusē, kuri neesot gatavi būvēt lētāk. Valdībai bija jālemj, kur atrast trūkstošos līdzekļus (De facto, 2017). Atliekot Liepājas cietuma kā investīciju projekta būvniecības īstenošanu, finansējumu varētu piešķirt demogrāfijas problēmu risināšanai (Liepājas cietuma projektu, 2017). Valdošās koalīcijas politiķi atlika Liepājas cietuma būvniecības projekta īstenošanu, lai rastu papildu līdzekļu avotu (Vienojas, 2017). Pēdējo trīs gadu laikā ieslodzītajiem par sliktiem dzīves apstākļiem izmaksā kompensācijas, kas ir lieka līdzekļu tērēšana (Maksā, 2017). Nemainot jaunā Liepājas cietuma projektu, "UPB" neredz iespējas samazināt būvniecības izmaksas (UPB, 2017), tādēļ iepirkumā no jauna meklēs būvnieku Liepājas cietumam (Iepirkumā, 2017), kura būvniecību, ņemot vērā projekta īstenošanas termiņa atlikšanu, iecerēja sākt 2020. gadā (Liepājas cietumu iecerēts, 2017). "Vienotības" pārstāvja Valda Dombrovska valdībā par aptuveni 2008. gada summām 2013. gadā akceptēto, bet dārdzības dēļ oficiāli atlikto Liepājas cietuma projektu esot bloķējusi partija "Vienotība", cīnoties par būvniecības industriālās drošības sertifikāta iegūšanu "Vienotību" atbalstošiem uzņēmējiem. "Vienotības" priekšsēdētājs Arvils Ašeradens uzskata, ka ļoti neveiksmīgi un neprofesionāli veiktā iepirkuma dēļ jāizdara jauns efektīvāks iepirkums. Projektu uztaisīja tā, lai to varētu būvēt tikai kompānija ar industriālo sertifikātu, kāds šobrīd Latvijā ir divām būvkompanijām. Veidot iepirkumu, lai pilnīgi visu, arī cietuma sadzīves sektorus varētu būvēt ar drošības sertifikātu, bija kļūda (Rasnačs, 2018). Agris Balodis, VAS "Tiesu namu aģentūra" Liepājas cietuma projekta vadītājs informēja, ka aģentūra atkārtoti izsludināja konkursu par jaunā Liepājas cietuma kompleksa būvniecību. Piedāvājumus iesniedza būvuzņēmumi SIA "Abora", AS "UPB" no Latvijas un viens no Igaunijas vadošajiem būvuzņēmējiem AS "Merko Ehitus Eesti". Jaunā cietuma būvniecības iecere, kas aizstāja arhitektes Irēnas Rubauskas ideju par dzīvojamā rajona "Zaļā Birze" izveidi, Liepājai būšot interesanta.

Secinājumi **Conclusions**

Garīgi bagātāki un stiprāki ir tie, kas ciena iepriekšējo paaudžu veikumu. Jo stiprākas ir tradīcijas, jo pilnvērtīgāka ir sabiedrība, bet nožēlojami ir tie ļaudis, kas noliedzot veco, nespēj vietā likt ko jaunu, labāku.

Pēc Latvijas Republikas atjaunošanas Liepājai ir izstrādāti dažādi "attīstības" dokumenti un projekti, kuros rūpes par iedzīvotāju labklājību ir formulētas lozungu veidā, bet nav prioritāte. Dzīvojamā rajona "Zaļā Birze" un apbūves kvartāla "Jaunā Pasaule" iedzīvotāju dzīvesvidē būtiskas pozitīvas pārmaiņas 21. gadsimtā nav raksturīgas, jo Liepājā daudz lielāku uzmanību pievērš Liepājas SEZ problēmu risināšanai un ieslodzījumu vietu reformas īstenošanai. Iedzīvotāju vajadzības bieži tiek atstātas novārtā, un tas ir vērojams arī Liepājas attīstības projektos, kur liepājnieku mājokļu būvniecībai tiek piedāvātas problemātiskas teritorijas. Analizējot dažāda laikmeta Liepājas pilsētas plānus var secināt, ka attīstības projektu izstrādāšanas kvalitāte pēc Latvijas Republikas atjaunošanas Liepājā nav iepriecinoša: projektēšanas institūtos inženieru un arhitektu agrāk izstrādātie projekti netiek analizēti, un mūsdienās plānošanas dokumentus izstrādā arī personu apvienības.

Summary

After restoration of Republic of Latvia on 4 May 1990, the controversially evaluated period in development of Liepaja started: the urban space was transformed without any historical planning analysis. Changes of the ownership promoted functional fragmentation of Liepaja planning, lobbying interests of individual entrepreneurs and companies. Without looking for successful solutions for Liepaja and its inhabitants, lots of manufactures were destroyed in a short time. However, on 4 March 1997, the President of Latvia Guntis Ulmanis approved the "Liepaja Special Economic Zone Law" passed on February 17. In Liepaja Special Economic Zone (SEZ) was formed, leaving behind the territorial border of the residential area "Green Grove", where according to the Detailed Plan building of the first and second housing estate was started. In 2001, under Liepaja SEZ territorial planner Iveta Ansonē's guidance the individual company "Architect Edgars Bērziņš's Office" in compliance with the order by the Canadian Company "Dillon Consulting Limited" worked out the development concept of Naval Port residential area and detail plan of the industrial park development.

In Liepaja territorial planning, without applying the topographical survey with symbols of natural elements and even not showing the Fortress Canal, territories of the residential area "Green Grove" have been shown in a very schematic way. Architect Irēna Rubauska's intention included in the detail plan of the residential area "Green Grove" has not been implemented. Also the architectonically spacious composition of building is not being resolved any longer. After having done the amendments in Liepaja

territorial planning, the outlines of the Fortress Canal have been marked, which enables us only approximately to compare cartographic materials of different ages with territories of the residential area “Green Grove”. Liepaja territorial zoning with very schematic colour patches, where the topographic survey with the relief and elements of natural symbols has not been used for the base and water courses have not been shown. The outline of the Fortress Canal is too approximate, does not give an impression of a qualitative architectonic special environment creation. Changing radically and freely the functional application of territories without analysing and even denying qualitatively developed solutions, disrespect is shown to the colleagues’ creative achievement and quality of the people’s habitat environment significantly reduced.

In 2017, in Latvia development of the reform concept of imprisonment places was started with an intention to build a new prison. The Cabinet of Ministers decided that the first new prison in the independent Latvia should be built in Liepaja. In 2013 the order “About conveyance of the state real estate in 32 Pērkone Street, Liepaja to Liepaja City Municipality ownership and conveyance of the real estate in 29 Alsunga Street, Liepaja to the state ownership” was approved, in order to plan the prison construction on the vacant area where there is appropriate infrastructure – in 14th November Avenue not far from the main roads, but 5,6 km from Liepaja City centre. The place complies with the prison location principles stated in the concept. The prison complex consists of residential buildings to place 1200 prisoners, employment centre for prisoners, education centre with rooms for spiritual and sports classes, a multifunctional building for the prisoners’ reception, medical department, reinforced regime retention facilities, meeting rooms, canteen for the staff and other auxiliary rooms. Mayor of Liepaja Uldis Sesks thinks construction of the prison will give entrepreneurs a chance to participate in various kinds of economic service provision, but the investments will be a benefit for the city infrastructure.

On 22 July 2014, Parliamentary Secretary of Ministry of Justice Gaidis Bērziņš and Head of Imprisonment Administration Ilona Spure together with the management of Liepaja City Council and experts of Building Board attended the earmarked piece of land for prison building in 29 Alsunga Street. They signed the letter of intent with the municipality executives about the possible cooperation in the prison building. The complex perimeter has to be a rectangle, surrounded with a security belt, but neither residential areas nor a railway, along which hazardous cargos are transported, can be near it. Estonian State Company “*Riigi Kinnisvara AS*” and Daugavpils Company “*REM PRO*” Ltd. signed a contract on 20 March 2015 about Liepaja prison design, but in late 2016 Ministry of Justice received an already approved building project for the prison complex, in which there will be eight buildings. Each building will be in a different colour to make it easier for the staff to find their way. Walking grounds will be made on the rooftops, but prisoners will stay in double cells. In the new prison, the underground tunnels will be replaced with shorter, better visible and financially more profitable galleries on the second floor level. In the new prison complex more than 400 employees will work. The intention of the prison started at the beginning of the century and replaced architect Irēna Rubauska’s intention about the formation of the residential area “Green Grove” is going to be exciting for Liepaja. Implementation of the project for the sums

of 2008 approved by "Vienotība" chaired by Valdis Dombrovskis in 2013, has been postponed at the moment in order to find the necessary funds for building.

Literatūra References

- Atlāce-Bistere, Z. (2017). Izsludināts Liepājas cietuma būvniecības iepirkums. *Dienas Bizness*, 2017. gada 17. februāris.
- Bērziņš, E., Burkovskis, E., & Grīnbergs, S. (2001). *Karostas dzīvojamais rajons. Detālais plānojums. 1. redakcija*. Rīga: Arhitekts Edgara Bērziņa birojs.
- Bērziņš, E., & Burkovskis, E. (2001). *Karostas industriālais parks. Detālais plānojums*. Rīga: Arhitekts Edgara Bērziņa birojs.
- Buka, O., & Volrāts, U. (1987). *Pilsētībūvniecība*. Rīga: Zvaigzne.
- De facto: cietuma būvniecība sadārdzināsies par 50 miljoniem. No: *irLiepāja.lv* 2017. gada 4.septembris. Pieejams <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/business/de-facto-cietuma-buvnieciba-sadardzinasies-par-50-miljoniem/>
- Hāka, Ž. Liepājas cietuma būvniecību uzsāks līdz 2017. gada nogalei. No: *Dienas Bizness* 2016. gada 12. decembris.
- Iepirkumā no jauna meklēs Liepājas cietuma būvnieku. No: *Latvijas sabiedriskie mediji* 2017.gada 22. augusts. <http://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/iepirkuma-no-jauna-mekles-liepajas-cietuma-buvnieku.a247561/> (skatīts 26.01.2018)
- JS-1 – Liepājas pilsētas tūrisma karte. Rīga: Jāņa sēta.
- JS-2 – Liepājas SEZ. (1999). Rīga: Jāņa sēta.
- Jaunajam Liepājas cietumam plāno piešķirt nacionālā interešu objekta statusu. No: *Delfi.lv* 2015. gada 13. septembris <http://www.delfi.lv/news/national/politics/jaunajam-liepajas-cietumam-plano-pieskirt-nacionala-interesu-objekta-statusu.d?id=46457091>
- Jaunā cietuma projekts Liepājā aizkavējies: būvniecību sāks tikai nākamgad. No: *Delfi.lv* 2016.gada 1. septembris. <http://www.delfi.lv/news/national/politics/jauna-cietuma-projekts-liepaja-aizkavejies-buvniecibu-saks-tikai-nakamgad.d?id=47856817> (skatīts 29.01.2018)
- Jaunā Liepājas cietuma izmaksas samazināsies līdz 78,2 miljoniem eiro. No: *Delfi.lv* 2015. gada 26. oktobris [In Latvian] <http://www.delfi.lv/news/national/politics/jauna-liepajas-cietuma-izmaksas-samazinases-lidz-78-2-miljoniem-eiro.d?id=46634061>
- Jauno Liepājas cietumu par 123 un 114 miljoniem eiro būvēt pieteikušies uzņēmumi Re & Re un UPB. No: *Delfi.lv* 2017. gada 31. maijs <http://www.delfi.lv/business/uznemumi/jauno-liepajas-cietumu-par-123-un-114-miljoniem-eiro-buvet-pieteikusies-uznemumi-rere-un-upb.d?id=48903429> (skatīts 26.01.2018)
- Kavēšanās ar cietumu rada izdevumu palielināšanās risku. No: *irLiepāja.lv* 2017. gada 18.maijs <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/business/kavesanas-ar-cietumu-rada-izdevumu-palielinasanas-risku/> (skatīts 26.01.2018)
- Kučinskis: nepārceļot projektu, valdība būtu dilemmu priekšā. No: *irLiepāja.lv* 2017. gada 12.septembris <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/liepajnieki/kucinskis-neparcelot-projektu-valdiba-butu-dilemmu-prieksa/> (skatīts 26.01.2018)
- Latvijas Republikas topogrāfiskā karte mērogā 1:50 000* (kompaktdisks). (2008). Rīga: Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra.
- Latvijas satelītkarte mērogā 1:50 000* (kompaktdisks). (2005). Rīga: Envirotech, Latvijas Republikas Valsts zemes dienesta Kartogrāfijas pārvalde.

Lielais Latvijas atlants. (2012). Rīga: Karšu izdevniecība Jāņa sēta, 392 lpp.

Liepājas cietuma projektu var iesaldēt par labu demogrāfijai. No: *irLiepāja.lv* 2017. gada 6.septembris <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/business/liepajas-cietuma-projektu-var-iesaldet-par-labu-demografijai/> (skatīts 26.01.2018)

Liepājas cietumu iecerēts sākt būvēt 2020. gadā. No: *irLiepāja.lv* 2017. gada 7. septembris <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/business/liepajas-cietumu-iecerets-sakt-buvet-2020gada/> (skatīts 26.01.2018)

Liepājas cietumu no Latvijas firmām var būvēt tikai UPB. No: *irLiepāja.lv* 2017. gada 20.februāris <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/business/liepajas-cietumu-no-latvijas-firmam-var-buvet-tikai-upb/> (skatīts 26.01.2018)

LPB-1 – Liepājas pilsētas Būvvalde. SIA Grupa 3. (2008). *Liepājas pilsētas attīstības plāna (1996.g.) izvērtējums.* Liepāja: SIA Grupa 93, 182 lpp.

LPB-2 – Liepājas pilsētas Būvvalde. SIA Grupa 93. (2012). *Liepājas pilsētas teritorijas plānojums. Paskaidrojuma raksts. Pašreizējās situācijas raksturojums.* Liepāja: Grupa 93.

LPB-3 – Liepājas pilsētas Būvvalde. SIA Grupa 93. (2012). *Liepājas pilsētas teritorijas plānojums. Paskaidrojuma raksts. Plānojuma risinājumi.* Liepāja: Grupa 93.

LPB-4 – Liepājas pilsētas Būvvalde. SIA Grupa 93. (2012). *Liepājas pilsētas teritorijas plānojums. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.* Liepāja: Grupa 93, 164. lpp.

LPB-5 – Liepājas pilsētas Būvvalde. SIA Grupa 93. (2011). *Liepājas pilsētas teritorijas plānojums. Galīgā redakcija. Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. Vides pārskata projekts.* Liepāja: Grupa 93.

LPB-6 – Liepājas pilsētas Būvvalde. Lesiņa S., Laiviņš V. (2012). *Liepājas pilsētas teritorijas plānojums. Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana.* Liepāja: SIA Grupa 93.

LPB-7 – Liepājas pilsētas Būvvalde. Niedole I. (2008). No: Liepājas pilsētas pašvaldības teritorijas plānojuma grozījumu projekts ziemeļu-dienvidu savienojošā transporta koridora 2. posma teritorijai. Rīga: SIA IMINK.

LPB-8 – Liepājas pilsētas Būvvalde. SIA Grupa 93. Spēkā esošā plānā noteiktā atļautā izmantošana. No: *Liepājas pilsētas teritorijas plānojums 2010. – 2022. gadam.* Liepāja: Liepājas pilsētas dome.

Liepājas Speciālās ekonomiskās zonas attīstības plāns 2018. – 2035. gadam. (2017). Rīga: Personu apvienība E. R. A.

LSEZ attīstības plāns. Vides pārskats (2017). Rīga: SIA Eiropprojekts.

Maksā kompensācijas, gaidot Liepājas cietuma būvniecību. No: *irLiepāja.lv* 2017. gada 24.augusts <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/business/maksa-kompensacijas-gaidot-liepajas-cietuma-buvniecibu/> (skatīts 26.01.2018)

Ozola, S. (2018). Liepājas dzīvojamā rajona Zaļā Birze plānojuma un telpisko struktūru attīstība pēc Otrā pasaules kara. No: *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference May 25th–26th, 2018. Volume IV.* Rēzekne: Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, 504. – 514. lpp.

Papildināts – Liepājā būvēs jaunu cietumu, sola vairāk nekā 400 darba vietas. No: *Liepājniekiem.lv* 2014. gada 22. jūlijs <https://www.liepajniekiem.lv/zinas/sabiedriba/papildinats-liepaja-buves-jaunu-cietumu-sola-vairak-neka-400-darba-vietas-119201> (skatīts 26.01.2018)

Plānots sludināt jaunu iepirkumu cietuma celtniecībai. No: *irLiepāja.lv* 2017. gada 22. augusts <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/business/planots-sludinat-jaunu-iepirkumu-cietuma-celtniecibai/> (skatīts 26.01.2018)

- Rasnačs: cietuma projektu apturēja "Vienotības" sponsori. No: *LETA* 2018. gada 8. janvāris <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/business/rasnacs-cietuma-projektu-aptureja-vienotibas-sponsori/> (skatīts 26.01.2018)
- Sesks cietuma būvniecību Liepājā uzskata par iespēju uzņēmējiem. No: *irLiepāja.lv* 2014. gada 17.jūnijs <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/business/sesks-cietuma-buvniecibu-liepaja-uzskata-par-iespeju-uznemejiem/> (skatīts 26.01.2018)
- Studente, L. (2017). Ieslodzījumu vietu reforma turpinās. No: *Latvijas Vēstneša portāls PAR LIKUMU UN VALSTI*, 12.06.2017. <http://m.lvportals.lv/visi/likumi-prakse/287884-ieslodzijuma-vietu-reforma-turpinas/> (skatīts 26.01.2018)
- Tieslietu ministrija nav atmetusi ideju par cietuma būvi Liepājā. No: *irLiepāja.lv* 2013. gada 22.oktobris <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/liepajnieki/tieslietu-ministrija-nav-atmetusi-ideju-par-cietuma-buvi-liepaja/> (skatīts 26.01.2018)
- UPB: nemainot cietuma projektu, izmaksas samazināt nevar. No: *irLiepāja.lv* 2017. gada 23.augusts <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/business/upb-nemainot-cietuma-projektu-izmaksas-samazinat-nevar/> (skatīts 26.01.2018)
- Vēl šogad plāno izsludināt jaunā cietuma būvniecības iepirkumu. No: *Neatkarīgā Rīta Avīze* 2016. gada 12.decembris <http://nra.lv/latvija/regionos/194405-vel-sogad-plano-izsludinat-jauna-liepajas-cietuma-buvniecibas-iepirkumu.htm> (skatīts 26.01.2018)
- Vienojas par Liepājas cietuma būvniecības atlikšanu. No: *irLiepāja.lv* 2017. gada 6. septembris <https://www.irliepaja.lv/lv/raksti/business/vienojas-par-liepajas-cietuma-buvniecibas-atlikšanu/> (skatīts 26.01.2018)